

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gl. 60 kr. in na pol leta 1 gl. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 20. sušca 1864.

List 9.

Spominke Lovrencu Lavtičarju,

bivšemu misijonarju v severni Ameriki.

V srednjem verhu Kranjske gore
Rojen bil je otrocič;
Rožca z verta, zark od zore
Bil med dečki je fantič.

Želja v šolo se mu vnela,
Prav lepo se je učil,
Dobra glava je slovela,
V uku je zmed prvih bil.

Veči hvale se je vredno.
De je gorel za modrost.
Ljubil je življenje čedno.
In se trudil za svetost.

Od mladosti pa do smerti
Bil je čistega serca.
Na kersanske Cerkve verti
Bil je bela lilija.

Ze je zdelal vel'ke sole.
V učenostih dobro znan;
Zdaj v poklicu Božje volje
Zvoli si duhovski stan.

Mašnikovo posvečenje
Da Anton Alojzij mu;
Kmal ga zene hrepenenje
Past ovčice Jezusu.

Vestno kaže pot svetosti
Ljubim Kranjcem skoz več lét.
In zvestó deli skrivnosti.
Dusno jed za boljši svet.

Misel blaga pa ga obhaja
Na Indjansko se podat'.
Vse lepote svet'ga raja
Nejevercem oznan'vat.

V deželi Mišigani
Mis'jonar postavljen je.
Med Indjani Otavani
Čez tri leta trudi se.

Steril je dobrót čez mero.
Ljubljen, čislán bil močno,
Zlo razširjal sveto vero.
Zivel sam je prav svetó.

Pa gorečnost se mu vname
Daljnih ajdov se iskat'.
Pri Ot'vanih slovo vzame.
Pride meni pomagat.

Sva lepo se pomenila,
K delu se posvetvala,
Za mis'jon se zgovorila,
Bla na pot napravljena.

Bogu vdana in vesela
Greva hitro od ondót,
Sva indjanske pesmi pela,
Po obrazu teče pot.

Sedem dni čez zgolj pušave,
Gojzde brod'va in vodé;
Vič'va jezero z daljave,
Ki „Rudečec“ kliče se.

Osem sto blo tam paganov;
Vsi lepó naj' sprejmejo;
Nekaj blo je že Kristijanov,
Ki naj' k sebi vzamejo.

Tam sva vero oznan'vala,
Božjih milost bil je čas,
Evangeljsko pot kazala;
Drag je divjim vere glas.

Sva prijazno jih učila
En za drugim dan na dan,
In molitve jim molila,
Ki jih moli vsak kristjan.

Ajdom luč je bla prizgana,
Raj odpert zveličanja;
V šestih tednih že je zbrana
Tam kersanska kličica.

Mene pa dolžnost zdaj sveta
V Kroving vabi že nazaj.
De k odpustku svet'ga leta
Vse mis'jone kličem naj.

Novo čedo tam sem zročil
Ljub'mu gospod Lovrencu:
De z neverstva vse bi izročil,
Jih pridobil Jezusu.

Silno vnet pa hitro sklene.
Se bolj daljne ajde učít':
Tje čez jezero ga žene
Zark za vero silovit.

Radi so ga poslušali,
Uka prav veselí vsi;
Bolni so se ozdravljali *),
Vsi so mu hvaležni bli.

Zvečer gre domú po sledu,
Silni mráz ga je prevzél.
Moč omaga mu na ledu,
Revez zmerzne, umré vesel.

Vsi Indjani so žal'vali,
Vzela je pastirja smert!
Po vsih kočah so jokali, —
Up nar lepši je poterí!

Kmal ga pripeljajo k meni
Več milj kakor dvakrat sto,
De pokop prav lep, pošteni
Dragi ljubček moj dobo.

Pervo noč koj na mertvišu
Se je vid'la lucica
Lepo svetla na grobišu
Pokopanga Lovrenca.

Na Indjanskem zdaj povivaš,
Kranjske zemlje zali cvet!
Z dušo v nebu krono zživias,
Ki se bolj ko solnce svet'.

Fr. Pirc s. r., misijonar v severni Ameriki.

Kaj postavil za spominček
Tebi verski bom junak? —
Té verstice, moj edineček!
Vsak naj bere tvoj rojak!

Naj uci se, kaj je slava?
Kaj cloveku perva rec?
Kak se ise očetnjava,
Ki zgubi se nam ne več!

Naj uci se, koljko duša
Pri nje Stvarniku velja,
De jo vsak resiti skusa;
Z grehom peklu ne izdá!

Naj uci se, kaj je zmožna
Dobra glava, učenost,
Kadar misel prav pobožna
Jo navdaja in serčnost!

Kranjci imamo zdaj svetrika,
Lepih zgledeov svetlo luč;
Indjani pomočnika,
Misijonarji pa pomoč.

Pogovori od sporedi.

Spisuje M. Smolej.

(Dalje.)

Uradnik. Pustita gospoda to reč, zgodovino, zgodovinarje in cerkvene očete, sicer se bomo kmalo naveličali vaji poslušati; tako ne pridemo do konca, saj veste, da nam nekatoličanom le sv. pismo velja in si toraj jest tudi še zdaj terditi in ponoviti prederz-nem, kar so vam že prej g. pastor opomnili, da ste se namreč dozdej vsaj kar nas zadeva, zastoj trudili in si z zgodovino in cerkvenimi učeniki glavo belili, kajti z njimi in s samo zgodovino nas ne bote od naših misel odvernili, da je posebna spoved vendar le človeška naprava, prej ali pozneje po kakem papežu, škofu ali cerkvenem predstojniku v cerkev vpeljana.

Duhovni pomočnik. Prav, g. uradnik, kdor sam spremišljeno nikakor noče, se mu prepričanje tudi nikakor vsiliti ne more; vendar upam, da mi bote vsaj to poterdili, da, kar enemu velja, mora prav biti tudi drugemu; ugovorili in opomnili ste mi poprej, da ste terdovratni in mi ne verjamete le na besedo, kar tudi jest nisem nikakor zahteval; napeljal sem vam celo versto prič in dokazov za naso katoliško spoved. Ne morete mi toraj za zlo vzeti, ako sem zdaj tudi jest terdovraten in neveren in tudi vam ne verjamem le na samo besedo. Namesto tedaj moje dokaze in spričevanja le imenitno in poverhno odbijati in v eno mer le z besedo terditi: katoliška

*) S homeopatijo, v kateri ga je bil gosp. misijonar Pirc podučil, je Lavtičar mnoge ozdravil.

spoved je človeška naprava, ker jo je ta ali uni človek vpeljal, nam raji, zavernivši me z enakim orožjem, to dokazite in naznanite čas in kraj, kje se je to zgodilo, in imenujte cerkvenega predstojnika, škofa ali papeža, ki je posebno spoved vpeljal, kajti papeža Inocencija III, upam, si vendar v ti zadevi ne bote upali več v misel vzeti.

Grajsak. Res zelo bi nam nekatoličanom, prijatelj, s takim dokazom in naznanilom ustregel in pravda bi bila potem v resnici kmalo končana. Toda zdi se mi, da si nekoliko premalo v cerkveni zgodovini izurjen, da bi se ti to izšlo, kajti sicer bi se veliko prositi ne pustil. Ravno zavoljo tega pa moram obstati, da se vsaj meni zdi, da bi ne bilo prav in pravično, spričevanja tolikanj res veljavnih prič tako učenih in svetih mož, kar brez premislika, enostransko le zavoljo tega zavreči, ker za katoliško stran govore. Ne rečem sicer, da bi bil zavoljo tega že prepričan o veljavi katoliške spovedi, da jo je namreč res Kristus sam postavil, kajti tega bi nas le Njegove besede, izreki sv. pisma n. z. prepričati mogli; vendar je pa res pomembno in opomina vredno, da vsi tako vzajemno od spovedi kot Božje naprave govore, in vama dozda ni se kaj obveljalo. Kar je pa res, moramo, ako hočemo pravicoljubni in ne enostranski biti, tudi za resnico spoznati, naj že potem velja nam ali pa unim, ki nam nasproti stojе. Ako se pričam ne verjame, se potem zares nobena pretekla in zgodovinska prigodba ali resnica več skazati ne more, saj tudi ti, ki si pravoznanec, svojo razsodbo staviš na podlago izrekov zaslišanih prič, in bi bilo gotovo smešno, ako bi ti n. pr. oporoko zavergel zato, ker jo oporočnik ni sam zapisal ali zapisati dal, ampak le ustmeno trem ali štirim poštenim možem jo izročil.

Duhovni pomočnik. Vaše pametne besede vas v resnici častijo, g. grajsak, in kažejo, da ste zares pravicoljubni mož, ki mu v tako važni reči ni za to ali uno stranko, ampak le mar za resnico.

Grajsinski oskerbnik. Dovolite, častita gospoda, da tudi jest še nekaj opomniti smem, kar se vsaj meni posebno cudno zdi, kako namreč da se je posebna spoved, ako bi jo bil res kak papež ali škof vpeljal, ljudem priljubiti zamogla, in da so se verni temu tolikanj težkemu in terdemu jarmu kar tiho, brez besedovanja in ugovora podvergli. V resnici, silno pohlevni in priprosti so mogli takrat ljudje biti in velika, velika je mogla biti oblast in veljava, ki so jo cerkveni predstojniki do vernih družb nekdanj imeli!

Duhovni pomočnik. Prav pametno besedo ste, g. oskerbnik, zdaj izgovorili, kajti ravno to, kar ste opomnili, je zraven drugih spričevanj še posebno važen dokaz, da posebna spoved ne more kaka človeška naprava biti, ampak da jo je postavil sam Jezus Kristus. Zakaj v tem imate popolnoma prav; ako se v katoliški cerkvi kaj težavnega nahaja, je gotovo, kakor so gospa že opomnili, posebna spoved. Ako to že za revne in priproste, kolikanj več se le za imenitne in učene! V resnici, kaj more pač za cesarja, kralja, vojskovodja, modrijana in druge posvetne velikaše bolj zopernega in težavnega biti, kakor se primoranega viditi, duhovnu, ki je vendar tudi grešen človek kakor oni, vse se tako skrivne grehe in zadolženja razodeti, ktere in kakorsne koli; se sodbi ravno tega duhovnega podvreči, sprejeti in dostati naloženo pokoro in kazen, naj si jih tudi še tako težko stane. Ako vse to premislimo, posebno kako se ima ponos, napuh in lastna ljubezen mogočnih in imenitnih zemlje pri tem krotiti in poniževati, se mora pač v resnici vsakemu popolnoma neverjetno

zdeti, da bi si bil kterikrat kak papež mogel zmisliti, tako postaviti razglasiti in vpeljati, ali da bi bil kak škof kterikrat premogel ljudstvo pregovoriti, da bi se bilo brez upiranja voljno temu udalo in ga tolikanj stoletij brez mermranja nosilo. Le Božja zapoved je vpeljavo spovedi mogočo storila, le božja oblast zamore človeka prisiliti, da se ji voljno podverže.

In verh tega, ako je spoved težek jarem za druge, je v resnici še veliko veliko težavniji za duhovne. Ko bi bili že oni sami oprosteni, da bi se njim spovedovati treba ne bilo, bi se moglo že misliti, da so jo iz tega ali unega vzroka oni sami vpeljali; toda tu ni nobenega razločka, bodi si priprosto dete, ki se ravno svoje pameti zavé, ali pa visoko učen modrijan, ubogi berač, cesar, škof ali papež: vsi brez razločka se morajo pred spovednikom ponižati, ako hočejo zadobiti odpusnje. Duhovni niso angelji; kakor druge verne, tako tudi njih to poniževanje bolj ali manj tare in teži; — vendar pa vse to ni nikakor primeriti s težavo, ki jim jo naiaga dolžnost, verne sprejemati k spovedi. V resnici, pravi bedaki bi se smeli kat. duhovni imenovati, da posebno v adventu in postnem času dan za dnevom toliko ur v tesni spovednici presede, vse človeške slabosti, ostudnosti in pregrehe poslušajo, uče, opominjajo in svaré, enega odpravijo, in z drugim ravno to spet na novo pričnejo; pravi bedaki, pravim, bi se mogli imenovati, ko bi se toliko težavnemu in trudivnemu delu podvergli, ako bi spovedi v resnici ne bil sam Kristus postavil. In ako kdo meni, da duhovni v spovednici zadostujejo svoji radovednosti, ali da se celo kratkočasijo, se silno silno moti. Oni bi pač dragi čas lahko drugod koristno porabili, boljši reči brali in poslušali, s prijaznimi stvarmi svoji radovednosti zadostovali, kakor pa da svoje ušesa kakor strugo nastavljajo, kamor se nesnaga celega kraja izteka. Res, micna in kratkočasna reč, biti spovednik, posebno ako velja, bodi si v vročini ali v mrazu, v kakorsnem koli vremenu in potu, k se tako oddaljenemu bolniku hiteti; zastarane, v vsih hudobijah in pregrehah izurjene hudodelnike v ječah in pokornišnicah obiskovati, jih mečiti: k poboljšanju, kesanju in spoznanju samega sebe napeljevati; res silno kratkočasna in prijetna reč, — za katero so nam nekatoliški duhovni in njih gospe najberže zelo zavidni, — v kateri koli bolezni, v koleri in kugi, v smradu in gnjusobi, bolnikom pogosto komaj se na pol živim, uho nastavljati, vedno gledati smerti v košeno obličje, se pogosto znajti v smertni nevarnosti in vselej tudi pripravljen biti zdravje in življenje, ako je treba, za svoje ovčice darovati! Glejte, to je kratkočasovanje in prijetnost, ki jo katoliški duhovni kot spovedniki imajo! Zagotovim in ponovim vam zatoraj in vsaki pametni in pravicoljubni mi bo poterdil, da ako bi Kristus sam ne bil spovedi postavil, bi gotovo z lučjo mogli iskati katoliškega duhovna, ki bi se mu v spovednico hoditi in toliko težavni jarem nositi ljubilo. Tako, glejte, nam tudi od te strani lastna pamet jasno spricuje, da bi se bili verni in duhovni ustavili, ako bi si bil kaki cerkveni viksi ali papež posebno spoved nasvetovati ali vpeljati prederznil.

Odpravljena je pač spoved kmalo, to je res, to je začetnikom vase cerkve kaj malo truda prizadelo, zakaj kmalo so jih imeli na tisuče na svoji strani, ki so bili veseli, da jim zdaj ne bo treba k spovedi hoditi. Pa poskusite, gospod pastor, poskusite posebno spoved spet vpeljati, nagovorite svoje farmane, da naj kakor katoličanje k spovedi pridejo, in vidili bote, da ste glas vpijočega v pušavi. In stavim, kolikor

hočete, da ako danes posebno spoved vpeljete, jih bo jutri polovica h katoliški cerkvi pristopilo, kajti to ravno jim je pri vas naj ljubši, da se jim ni potreba spovedovati. (Dal. nasled.)

Romanje na Tersat.

(Dalje.)

Farna vas Hrušica, v katero pelje slabo oskerbljevana soseskina cestica, je sicer velika, njena lega prijetna, ima pa le malo olikanih hiš in torej neko otožno podobo, kar je toliko bolj čudno, ker je ta vas vendar iz naše dobe; kajti prejšnja je 29. mal. serp. 1828 za strelo skoraj vsa pogorela. Proti zahodu te vasi stoji na prosti in prijazni višavici farna cerkev svetega Križogona mučenika, ali po domače svetega Kerševana, z visokim, lepim in terdnim zvonikom z letno številko 1646, ki je pa cerkvi tako primaren, kakor bi velikana postavil pred polželiko. Z njega se vidi po vsi fari in tudi še dalje naprej; cerkev, ki je pa ni osnoval mojsterski um, ima gotiško duhovniše, rimski oltar in zadej na zidu tablo s podobo svetega Kerševana, ki se malarju ni kaj dobro ponesla. Svetnik je narisani z oklepom in po tem takem med vojake djan. Ta reč kaže, da ni ne naročnikom in ne malarju mar bilo, kakega stanu je bil ta svetnik; nikjer se ne bere, de bi bil vojak, ne pri Niceforu, ne pri Suidu in ne pri Baroniu, ki (v svojih *Annales* ad annum 303. Tom. II. fol. m. 762, v katerih nekatere svetnike imenuje, ki so v Ogleju mučeni bili) tako-le zastran tega svetnika piše: „Ibi et vir insignis Chrysogonus Martyrium consummavit.“ Najberž bil je on po tem takem kak imeniten civilni rimski deželan. Tudi teržaško škofijstvo je opomnilo takrat, ko se je prosilo dovoljenje, podobo tega svetnika blagosloviti, da cerkveno starašinstvo ni prav storilo, za nemarivši ukaz, ki veleval, de se ima vselej škofijstvu prvi naris poslati, in de se le po njegovi presoji in dovoljenji se smejo svetniki za cerkve in kapelice malati. — Pač moder ukaz. Nar večji kinč te sicer ubožno ogledstane cerkve je prižnica, iz rudečkastega marmorja kaj mojstersko izdelana; prav tak oltar lišpa tudi stransko kapelico roženkranske Matere Božje, ki ima še spredej na steni podobico, kaj izverstno iz belega marmorja izdletano Matere in njenega Božjega Sinčika. Tudi dva stranska oltarja, svetega Jožefa in svete Katarine mučenice, sta iz rudečkastega marmorja; cerkveni tlak pa je po vsi pravici neka srednja reč. V sredi cerkve si je vmeril rako zase in za svoje naslednike gospod Valentin Križman, ki je bil tu leta 1635 položen in je bil narberž prvi hrusevski fajmošter ali vikar. Kdaj pa da je ta fara vtemeljena, se ne more prav vediti, ker se v farnih pismih razun kerstnih bukev od leta 1632 nič družega ne najde, kar bi to reč bolj razjasnilo. Med duhovskimi ravnatelji te fare, ki so se pisali zdaj farmani ali fajmoštri, zdaj vikarji, je sedanji farman, gospod Janez Brečelnik, naj berž eden ali pa dva in dvajseti. Valvazor zabavlja v svojih slovitih knjigah prav po domače čez hrusevskega farmana svoje dobe, rekoč: Ko sem pred kakimi enajst ali dvanajst leti po tistih krajih popotval, nisem še misli imel, bolj natanko o farah pisati in zato si takrat nisem vsega začerkal; kar mi je pa s časom prav žal bilo, kajti rad bi bil pozneje zvedel, kdo da ima delitno in pa predstavno pravico omenjene fare, in kako da se ondotni farman imenuje, pa nisem dobil nobenega sporočila, če prav sem o tej reči večkrat pisaril in tudi nalašč človeka tje poslal s prošnjo, da bi mi blagovolil farman ondotne pristojnosti bolj na tanko razložiti. Ondotni ljudje si vale vsakoršnje misli in sumljive dozdevke snujejo in torej na take vprašanja prav tako radi vstreljiv odgovor dajo, kot vode nastergani votlic.“ H. d. VIII. b. 748. *)

Zna biti pa, de je grajani gospod farman, ki je ravnal hrusevsko faro od leta 1671—1691 v resnici pozabil svoj primek, kajti ni duha ne sluha po njem, podpisoval se je le „Joannes Jacobus Aloysius parochus.“ Na pogrebskem ozidju je viditi skerli, ki so iz pretečenih stoletij in so pokrivale mertvaške grobe. Na dveh sta konjita s sulicami, na tretji kmetiška moška in ženska podoba, vsi oblečeni po šegi svoje dobe. Plemenite svoje gerbe si imajo „čertalo in pa lemež.“ Lep kinč te Božje njive je pa gotovo iz kraškega marmorja izdelani križ, ki so ga postavile blage serca njegovih duhovskih prijateljev lansko leto ranjkemu pregarskemu podružniku gosp. Janezu Podobniku, ki je leta 1855 v Hrušici v Gospodu zaspal. Vale proti jugu od farne cerkve je farovž, kateri je pa dosti okorno stavljen. Sedanji gospod farman si je vmišlil leta 1862 na lastne troske reč, ki je za vsakdanjim kruhom nar bolj potrebna bila, to je, kapnico, za katero ga nasledniki gotovo v hvaležnem spominu ohraniti bodo. Bog daj le boljših let, in nadjati se je, de bo njegova gibčnost tudi zanemarjenim cerkvam s časom pristojno vrvanavo omislila. Tudi kaplanije niso več kot navadna zidarija Razun farne cerkve pa je še tu druga ubožna cerkvica svetega Vida mučenika. V farnem katapanu ali bukvah, v katerih so pravice in pa tudi opravila farne duhovšine zapisane, ki jih je leta 1770 poterdil teržaški škof Anton Ferdinand grof Herberstein, se bere med drugim: „Vsako drugo leto se ima 3. dan mesca rožnika s procesijo iti z vsimi križi cele fare na „Svetogoro.“ In prav tako vsako drugo leto 24. dan rožnika, rojstni god svetega Janeza Kerstnika, na „Tersat.“ — Na dalje, de je neki „novograjski baron“ od hrusevskega vikarja tirjal, na god svete Marine njemu in vsim svojim slednikom gostarijo pripravljati iz tega vzroka, ker so njegovi preddeji podarili dvajset zemljiš sv. temu Antonu v Lesčevji in hrusevskemu vikarju. Vikar se je pa temu zahtevanju vstavil, ter le baronu in pa nekterim njegovih naslednikov pogostilo dovolil. Hrušica je tudi, tako reči, meja med žalostnim Krasom in rodovitno zemljo, kajti na jugozahodu sterne gole pečine, na drugi strani pa, ki krase svet obrašeni hribi, zelene senožeti, plodne njive in prijazni gojzdiči. Pomankanje žive vode je velika nadloga za vas. Pa kaj se boče? Terdoglavo ljudstvo rajši žejo in pa merzlico terpi, kot pa da bi na burjeni strani vasi, kjer se nahaja obilna vodna žila, tako potrebni vodnjak izkopali. Preden se z omenjeno vasjo posloavimo, opazimo de, de jo je prav lani zadela težka šiba Božja, namreč huda živinska kuga. (Dalje nasled.)

Mirijam.

(Česki spisal Václav Štulec, pokrovenil Deželanov.)

(Dalje.)

IV.

Zadnji solčni žarki gasnejo nad judovskimi gorami in črna noč široki svet zavija v svoj temni plajše. Pa komaj se stemni, gre Flavijan varno iz rimskega tabora med nakopi k jeruzalemski terdnjavi. Ze je mem zadnjih straž in stopi med grobe na starodavno pokopališče za golgoškimi vrati. Tiho stopa naravnost proti znanemu shodu, misleč odpeljati Mirijam v tabor, kjer sta že bila veliki duhoven in judovski kralj Herod Agripa. Kaj pa je to? — Na pokopališču, ki je bilo napolnjeno z visocimi grobnimi nasipi, ondukej je jako živo. Noč je tina, slišati je stopanje in šepet. Flavijan se skloni med grobi in vleče na ušesa, kolikor se dá. — Kmalu spozna Giskalov glas. — Hudobnež ravno daje svojim tovaršem povelja k nakanjenemu napadu. „Tadaj planite čez vrage!“ tako jim napoveduje. „Jutri bodejo imeli po svoji šegi slavnost. Nihče ne boče mislil, da zdaj prelomimo mir. S tisoč mož planem jaz skozi vrata in vdarim na tabor. Ko se bočem jaz bil s sovražnikom,

*) Enak poklon stori Valv. zur tudi ondotnjemu brezovškemu farmanu 727

priblizajte se vi z naskokom k nasipu, vzemite ga, pa zapalite lesene stolpe. To bodejo bakle, ki bojo dosvétique, nam k slavni zmagi!“ —

Giškala umolkne. Vseč so bile tovaršem njegove besede. Flavijan pa se jih je ustrašil. Zdaj je tedaj očitna hudobija prederznega kraljička puntarske druhal. Kar je Flavijan slutil ali sumil, to se je zdaj poterdilo. Počakal je, da so se sleparji razšli, pa zahvalil Boga in hitel nazaj v rimski tabor k poveljniku Titu ter povedal, kar je slišal ravnokar. Precej se to noč se skrivno pa dosti varno vse pripravi, da se napad odbije. Flavijanu je odkazano, naj stoji pri vratih na oglu k Golgoti. —

Drugi dan razzori, vesel hrum nastaja po vsem rimskem taborji. Od vseh strani donasajo vence, da bodo venčali šatorje in osle, darove in altarje z njimi. S pesmami in z godbo se pozdravlja solnce, ki je ravno pomolilo izza gorá svoje prijazno lice. Čelade, kopje in drugo orožje, zloženo poleg stotnikov, prekrasno se blisketa v juternem solncu. V dolgi versti se pomičejo malikovavski darovavci in vedeži k altarju se živino, ki je ovenčana za daritev. Pri altarji je zviksano mesto, pripravljeno za Tita, ki pristopi v vsi svoji slavi, kakor poveljnik; čelo mu je ovenčano z olivnimi mladikami. Flavijanov polk ga pozdravi: „Te Caesar morituri salutant!“ Odpravi se na pripravljeni kraj, kjer se ima vdariti s sovražnikom. Vsi se vedejo tako, kakor da bi se pričenjale igre. — Darovanje je končano. Vino nosijo in razdajajo ga vojščakom. Iz tisoč gerl se glasé bojni spévi. . . . Kar pride od golgoške strani znamenje, da se je vnel kervav boj med Flavijanovimi pa med judi, ki so vdarili na tabor. — To pač ni bilo iznenada. Kakor bi mignil, tako hitro je bilo vse drugače. Toge in druge gornje sukinje so zginile; na persih se bliskajo oklepje, v rokah pa meči in kopje; vse je planilo na obdivjano Giškalo vo derhal. To ti je žalosten, obupen boj; — pa judje se z veliko zgubo umikajo beže nazaj v mesto. Ravno taka se je godila izbranemu polku, ki je imel zapaliti stolpe in druge lesene stroje, pripravljene za to, da bi žnjimi terdnjavo razdjali. Ostri meč je posekal vse. —

Dan, ki je imel biti Giškalu slavni dan, ta dan je bil vsemu Jeruzalemu dan neizrečene, neprenesljive žalosti. Komur je ostalo v neizmernem strahu le kolikaj trezne pameti, in kdor, obdan od slepih strastnikov, ni naravnost skregal se bil z umom, tak ni mogel misliti drugzega, kakor da zadnja ura bije Jeruzalemu. Pa koliko je bilo tadej tacih v nesrečnem mestu? Narod, ki si je želel mirú, ni imel tu glasú; ni imel ne moči ne volje; oni pa, ki so vladali, so tislali na boj! — (Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Dosedanji darovi za duhovsko matico so ti-le: 140 gld. gotovine (v hranilnici); 2 obligacij po 50 gld., in srečkovna obligacija za 100 gld. Tedaj skupaj 340 gld. veljave. — Za g. Riharjev spominek imamo dosihmal 58 gld. (v hranilnici).

Iz Ljubljane. V ponedeljik ponoči so odšli gosp. misijonar Pirc s svojimi že imenovanimi tovarši in se z enim mladencem z Dolenskega proti Dunaju, od koder se bodo, hitreje ko se bo dalo, v Ameriko odpravljali. Bog jim daj srečno pot in dober vspéh v misijonarskih opravilih. Gosp. Pirc se bodo podali k svojim misijonom v Krowing, gg. bogoslovci pa v semenišče k sv. Pavlu, kjer je sedež ondotnega škofa. Pred odhodom so bili verli gospod še v Terst pogledali pozdravit posebno misijonsko dobrotnico, gospó Pepel, in med potjo so še poslednjo nedeljo na Verhnikih kar trikrat pridigali. Za darove, ki so jih za svoje misijone prejeli, so posebno hvaležni vsim dobrotnikom, in v svoji priprosti in ravni, resnični pobožnosti, v svoji ponizni zaupljivosti z Bogom bodo dobrotnim srcem gotovo

veliko dobrega sprosili. Obljubili so, da nam bodo pogosto dajali naznanila, kako se jim godí, ktere bodo odsihmal toliko mičniši, ker bo več naših rojakov tamkej. Tudi nam bodo pošiljali katolišk časnik iz Amerike, v kterega med drugimi zlasti tudi g. Pirc naznanila dajejo; od tod pa se bota pošiljala tje po dva iztisa „Zgodnje Danice,“ da bodo vedili gospodje, kaj se v domačii godí.

Iz Ljubljane. Mnogi vis. čast. gospodje in gospé in drugi dobrotniki in dobrotnice so nas mlade nastopnike ameriškanskega misijona z mnogoterimi darovi in sponinki preserčno razveselili. Hvaležnosti se nam serca tajajo o spominu na toliko ljubezen in dobrotljivost; prosimo in prosili bomo večnega Očeta, da naj bi vsim stoterno povernil, karkoli so nam in našemu misijonu dobrega storili. Prizadevali si bomo z Božjo pomočjo prav pridno v vinogradu Gospodovem delati, ter se tako milih darov hvaležne in vredne skazovati. Upamo, da tudi v daljni Ameriki se nas bote spominjali, v sili nas ne pozabili, da bi s toliko večjim vspehom vert Gospodov obdelovali, prav veliko novih rozic zasadili, ter jim prijazno prilivali. Delati za Božjo čast, iskati nevednih ovčic, ki brez pastirja po ameriškanskih gojzdihtavajo, in jim v ovčnjak Gospodov pomagati, jih skerbno pasti pod senco sv. križa, da bi enkrat z nami vred nebesko veselje živjale; to je naš namen in serčna želja. Zavoljo tega se tudi vsaki zložnosti odpovemo. Kaj pomaga namreč človeku, ako vesoljni svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi? — Serčna preserčna hvala, Bog poverni vsim, ki so nam to pot nastopiti pomagali in nas z darovi razveselili, pa tudi njim, ki za naš srečni vspeh pobožno molijo.

V slovo pri odhodu v Ameriko.

Lepa, zala domovina
Z Bogom! kliče glas ti sina.
Oj ostani srečna mi!
Za te serce zmír mi bije.
Milo solnce naj ti sije,
Vošim serčno danes ti.

Z Bogom! oče mi preblagi,
Z Bogom! sestre, bratec dragi!
Solza moči mi obraz;
Pa sej ravno tista močna
Roka vlada me mogočna,
Ki tud skerbno vodi vas.

Vsi prijatli, znanci, „zdravi!“
Zapustim vas, grem v daljavo;
Teško se ločiti je.
Al' ostane nada sladka,
Da ločitva je le kratka;
Gori vid'no kmalo se.

Z Bogom!

Jakop Trobec,
bogoslovec.

Iz Loke. (Konec o g. misijonarju Pircu.) Da bi vsim vse postali, in Kristusu vse pridobili, so oznanovali neutrudljivi misijonar kvaterno nedeljo ob 10 pri veliki maši, ki so jo sami peli, ob 2 popoldne in iz posebne gorečnosti še ob 6 zvečer — obilno zbranim vernim Božjo besedo v št. Jakopski cerkvi s tako krepko besedo, da smo le Boga hvalili, ker za zveličanje duš vnetega starčka v posebni blagor indijanskih siromakov tako terdnega ohrani. Prav kakor modri hišni gospodar so vernim podajali iz zakladov svoje učenosti in pobožnosti, novo in staro. Lepo so ob 10 podučevali, da nismo vstvarjeni, da bi jedli in pili, — Bog nas je zase vstvaril, da bi tukaj Njemu služili in tamkej pri Njem kakor učenci na gori Tabor večno veselje živjati. Posebno lepo so opominjali k temu namenu zvesto se poslužiti obilnih pripomočkov, da nas nesrečni Indijani pri sodbi tožili ne bodo. — Čast Marije Device so ob 2 opravičevali in priporočevali, moč njenih prošenj skazovali z raznimi mičnimi zgledi, potem opomnili, da Marijo prav častimo, če

ujene čednosti posnemamo; izmed vsih so opomnili pridne delavnosti — in lepoto in vrednost čistosti ginjaivo popisali. — Marsikateri oči po Cerkvi so se s solzami zalile, ko so priserčni govornik popraševali po lepem kardelu devic, ki bi bile vredne tega častitega imena, — prav jasno mi pač ni, ali iz sramožljive ponižnosti, — če ne morda iz zaslužnega osramotenja? — Bodi si pa prvo ali drugo, solze vsih naj bi bile solze spokornosti, da bi si enkrat v drage bisere spremenile! — Sej so tudi ob 6. zvečer g. misijonar lepo priporočevali tako potrebno čednost stanovitnost; nedolžne, spokorjene, grešnike terdovratne, vse so k vrednemu spokornemu življenju opominjali; — zakaj kakoršno življenje, taka smert. Z dvema za sedanje okolišine kaj pripravnima zgledoma so to resnico dokazali. Zgled mladega ponočnjaka, ki so ga s serčno žalostjo na Kranjskem sami v obupnosti brez sv. zakramentov mogli viditi umirajočega. Zgled terdovratnega pijanca, ki bi bilo zeleti, da bi se mu ne bilo zgodilo, kakor je prosil: „Če me hudič vzame, naj me pa ima!“ — V terdovratnem sovraštvu je šel brez sv. zakramentov pred sodbo! Lepo so se sebe in svoje Indijane vsim v molitev priporočili, s tem se na zemlji od svojih poslušavcev za vselej poslovili. — Z besedo in posebno s častitljivim obnašanjem priporočevani nauki so se blezo sem ter tje saj nekoliko prijeli; sliši se da so se nekako omečile saj nekatere ledene serca; Bog daj stanovitnosti! Gotovo je, da dober ptuj pouk veliko bolj tekne, kakor pa domač. Ločanje! ohranite vedno v blagem spominu misijon častitljivega starčka g. Pirca! Pobožna molitev naj jih spremlja tudi iz Leke na daljni poti; naj jih Gospod, ki jih je varoval do zdaj, Indijanom v dušni in telesni blagor še dolgo ohrani!

Iz Krašnje. — Bil sim ravno kar pri svojem prijatelju in sosedu v Zlatem-polju, gospodu fajmoštru Alojziju Peharc-u. Marsikaj sva pomenkovala se, in tudi matice v pomoč obnemoglim duhovnom omenila. Tu pri ti priložnosti mi podá omenjeni gospod sto — 100 — goldinarjev v dveh državnih dolžnih pismih, zadévajočih posojilo od leta 1854 po 50 gld., ter me prosi, jih „Danici“ za oménjeno matico izročiti. „To, pravi prijatelj, je vse, kar gotovega imam, in kar sim si v boljših in ugodniših časih pridobil, in to darujem zdaj matici, ker uči me skušnja, kako težavno da je živeti pri prepričlih prihodkih, in ker tudi vém, da 200 do 300 goldinarjev za obnemogle duhovne o sedanjih časih je doslužnina vse premajhna, da bi mogli živeti vsaj nekoliko stanu primerno.“ Prejel sim z veseljem oménjeni znesek go-poda fajmoštra Zlatopoljskega, ter Vam ga tu izročim v prid naše matice. Le počasi, silo počasi prihajajo dobrotniki in prijatelji matični; upajmo pa, da zbuja se bo ljubezen vzajemna bolj in bolj med nami, in da rec toliko potrebna zaspala ne bo. Sicer pa vse kaže neogibno potrebo, da je že čas, naj bi prevzela močna roka to reč, kajti naše zahtevanje brez visokega vodja ostane vedno le to, kar je vojska na bojnem polju brez poveljnika.

Od Šavnice, 5. sušca. Letos nam je nemila smert vzela že več pridnih domoljubov, oznanuj draga „Danica“, da si zgubila zopet verlega domoljuba. 29. svečana smo pokopali častitljivega g. dekana in farneštra pri sv. Jurji na Šavnici, Matevža Korošaka. Bili so le tri dni bolani. Prehladili so se, ko so šli bolnika obhajati, in ni bilo več pomoči. Omenjeni dan so jim odpeli častitljivi ptujski inful. prošt. dr. Janez Vošnjak v pričó 23 duhovnikov: Requiem aeternam. Sv. jurski vojak še so komaj 3 leta pasli kersansko kardelo rojstne svoje fare, preje so bili 24 let farnešter v Frauheimu blizo Maribora, kjer so naš učeni jezikoslovec g. Juri Caf bili 22 let pri njih za kaplana. Ranjki sicer niso bili slovensk pisatelj, ali neutrudljivo so delali za kersansko izobraževanje slovenskega naroda, in podpirali slovensko slovstvo. Dobrotljivi pomočnik ubogim so umerli prav po apostoljsko brez vsega premoženja, ali zapustili so bogat zaklad dobrih del. Prijatelji so jih imeno-

vali: „vere Israelita, in quo nullus dolus.“ podložni pa so njih častili kot nar zvestejšega in nar pravičnejšega predstojnika. Cerkva zgubi v njih enega nar pridniših svojih delavcev. Skoz ves čas svojega mašništva, toraj več kot 32 let, so imeli sami kersanski nauk, akoravno so na sedanjji fari imeli dva duhovna pomočnika. Rojeni so bili 1805. Bog jim poverni vse njihove obilne trude! Naj počivajo v miru!

Ne davno prej smo tudi pokopali njihovega sosedu in rojaka, čast. g. farneštra male Nedelje A. Krefta, kateri so že več let bolehal. Tudi ta gospod so bili priden in delaven dušni pastir, so skerbeli že kot kaplan in provizor za ozaljšanje hiš Božjih in posebno leta 1848 junaško branili narodne pravice Slovencev. Marsikteri sostavek iz njihove roke se najde v nekdanjem političnem časniku: „Slovenija.“ Tudi njim poverni Bog vse njihove trude in daj jim v miru počivati!

Iz Jarenine, J. Š. (Nekaj modrovanja III. ^o) — Ljubi moj Dragotin! Mislil sem si, da se ne boš vdal mojemu dokazu. Tvoj list pa me je tega do živega prepričal. — Ako bi moj dokaz zastran duše človeške in njene neumerjivosti veljal, tedaj, praviš, bi morala tudi živina dušo neumerjočo imeti, ker ima živina tudi moč čutečo, in se vnanjih vtisov spominja; ako ti pa tega ne pustim veljati, praviš, tedaj pa moram saj to priznati, da zna tudi gola tvarina, živinska kakor tudi človeška, občutiti, in sicer človeška tem bolj, kolikor bolj je človeški organizem od živinskega razvit.

Dragi moj! Ne morem Ti ne enega, ne drugega veljati pustiti; kajti, da tvarina občutiti ne more, se boš lahko prepričal, če boš nekoliko živinsko tvarino in pa živinsko čutljivost premišljeval. Misli si, da je 5 bistev, ki pri živini vtise sprejemajo, tako, da bistvo a vidi, b sliši, c vonja, d okusi, e pa popreč občuti, n. pr., vročino ali zimo itd.; potem pa pomisli, če bi bilo mogoče, da bi se živina, ktere bistvo b kaki hruš zasliši, ročno z bistvom a, ki vidi, taj (tje) ozerala, od koder se je hruš zaslišal, ako bi bistvo b in a vse eno, enojno ne bilo; kajti drugače bi bistvo a, ki gleda, nikakor ne zamoglo zvedeti, da je bistvo b kaj slišalo, in bi tako tudi nijenege vzroka ne imelo, se taj ozirati, od koder se je hruš slišal.

Ravno to velja tudi od vsih drugih počutkov, kar nam priča, da mora bistvo v živini čuteče enojno biti. Če pa mora bistvo čuteče enojno biti, je tudi dognano, da tvarina ne more ne pri živini ne pri človeku občutiti, ker ni enojna, ampak iz več delov sestavljena, kakor vsakega skušnja uči, temuč da mora imeti živina kakor tudi človek drugo bistvo od trupla in tvarine čisto razločno, ki občuti.

Pa mi znaš reči: „Tako pa vender le ima živina dušo neumerjočo, ker ima, kakor človek, bistvo enojno, ki občuti, in se nič enojnega pokončati ne dá!“ — Nikakor ne! kajti z besedo „duša človeška“ si vselej mislim bistvo enojno, razumno (intelligentno) in prosto: razumnosti in prostosti pa živini manjka!

Razumnost je zmožnost, ne samo le po naravnih nagibih ravnati, ampak tudi na predlagi stvarjenega napredovati, in si s pomočjo že bivajočega razne reči snovati, kterih še popred nijeden ni znal napraviti. Te zmožnosti pa živina nima, česar se vsaki lahko prepriča, ki hoče živino opazovati. Vedno po enem načinu dela lastovka svoje gnjezdo, kopa lisica svojo luknjo, prede pajek svoje mreže. Zakaj pa ostaja živina zmiraj ravno na tisti stopnji? Zakaj ne spolnuje svojih del, kakor človek, ki je piramide postavil, toliko umotvornih cerkev in dvoran pozidal, toliko krasnih vertov zasadil, parovoze in železuice znašel, in si celo strašno strelno moč ali elektriko podvergel, ter jo pri-

*) Prosimo gosp. pisatelja za zamero, da se je pričujoči spis nekaj predolgo odkladal Vr.

silih, da mora, ko bi trenil, od enega kraja sveta do drugega glase nositi, in mu pokorna biti? — Zato, živina nima razumnosti.

Prost je tisti, ki ni nijedni (nobeni) ne notranji ne zunanji sili podveržen, ampak katerega volja je nad počutke in narurne nagibe povzdignjena. — In taka je volja človeška! Tega nas učijo mučeniki, katerim so trinogi kadilo na roke vsipovali ter ga z njihovimi rokami malikom v čast na žerjavico trosili, vendar pa niso mogli premagati njih volje, ki je vedno tako njih djanje ko malikovavstvo studila. — Tudi narurnim nagonom ni volja človeška podveržena, kar nam priča lastna zavest, pa tudi devica in mučenica Lucija, ki je Paskaziju žugajočemu, da jo bo dal v hišo nesramnosti peljati, rekla: „Ako moje volje zraven ni, bo moja čistost ravno tako neoskrunjena ostala, kakor ne darujem, ako mi s silo kadila na roke usuješ, in ga tako malikom na žerjavico potreseš.“

In ravno zato, ker ima človek prosto voljo, ki se lahko zunanji in notranji sili ustavlja, vè tudi človek razloček med zasluženjem in zadolženjem, med dobrim in hudim, med krepostjo in hudobijo, med plačilom in kaznijo; zato je človek bitje nravno, nravnim postavam podverženo. — Živina pa nima take volje, ki bi se zamogla narurnim nagibom ustavljati; in ravno zato, ker njej ni dano od Stvarnika gospodariti čez narurne postave svojega lastnega života, tudi ni podveržena postavam nravnim, ne vè razločka med dobrim in hudim, med zasluženjem in zadolženjem itd.; ni tedaj bitje nravno, stvarjeno za plačilo ali pa kazen, kakor človek.

Iz vsega tega se vidi, da bistvo v živini čuteče ni tvarina; pa iz tega ne sledi, kakor ti, dragi moj, misliš, da bi to bistvo v živini moralo duša biti, kajti beseda ne-tvarina nam ne pové, kaj da je, ampak le kaj da ni (oppositio contradictoria); beseda duša pa ne odnikuje samo tvarine, ampak zapopade tudi drugo čisto določno stvar, ki ima razumnost in prosto voljo, ki je živini manjka.

Naj te tedaj, dragi moj! ne moti bistvo živinsko žiteče, da bi ne skerbel za svojo dušo, koja je bitje nravno, za svoje djanje in nehanje odgovorno; kajti nasledki zmote bi bili žalostni, strašni! Da si mi zdrav!

Iz Notranjskega. F. S.—r. — Imenitna naloga je, stidesettdanski post tako opravljati, da človek namen doseže, kateri je z njim sklenjen, da se s postom, molitvijo, pripravlja k vrednemu volikonočnemu obhajilu, pa da se potem zamore serčno veseliti velikonočnih pirhov in Aleluje. Mora se spoznati, da Slovenci se pogosto še koli prizadevajo to nalogo prav dovršiti. Pogleda naj popotnik posebno o svetem postnem času v cerkve, v katerih je sveti križev pot napravljen, in vidil bo veliko pobožnih obiskovancev od postaje do postaje moliti, in britko terpljenje nedolžnega Odršenika premišljevat, in ako zadene zvečer v premožno ali revno stanico, najde družine klečati in svetega rožnega venca žalostni del moliti. Bilo je pa nekdanj še več lepih pobožnost za sveti postni čas navadnih; škoda da so se sem ter tje ktere opustile. — V neki podružnici verhniske dekanije je neki še zdaj silno stara pobožna navada, da ljudje skorej ves čas svetega posta hodijo vanjo moliti, to je, od pepelnice do velike srede. Precej ko se mrak stori, dan na dan, cerkovnik svetila prižge, ktere ljudje rado-voljno sami darujejo, in zdaj začnejo ljudje moliti pred podobno sv. Križa klečé sveti rožni venec ali kake druge molitve v čast terpečega Zveličarja, in zbere se jih po okolišini časa prav obilno. Pred nekimi leti so tudi peli postne pesmi; zdaj se je pa čisto opustilo, ne vem kaj je temu vzrok? Ker ljudje zdaj le natihoma molijo, bi bilo svetovati, da bi se raji očitno na glas molilo, kakor sem ter tje delajo po kapelicah. Zvolil naj bi se pameten mož, kateri bi to pobožnost opravljal.

Iz goriških krajev, 22. svečana. — (Med in pe-lin iz vsakdanje skušnje v svarilo in zdravilo sedanjim ple-

savcem.) O balih in plesih je vaša „Danica“ pretekla leta mnogo svarilnega priobčila. „Qui potest capere, capiat! Evo tudi mene s to nečimerno tvarino! Kaj neki to pomeni? Blezo, si bote mislili, da sem pač bil sam hud plesavec svoje dni, da sedaj v tako svetem času tako z veseljem v to ostudo dregam in po nji sline cedim. Verjemite mi! močno se varate, ako res tako mislite. Kmalò vas nasprotnega prepričam, ako moji odkritoserčni besedi zau-pate. — Čeravno mi svoje dni še popolnoma zdravemu in cvetecemu mladenču in dijaku ni manjkalo obilne priložnosti vdeleževati se domačih in očitnih plesov in pa v družbi moje premožne zlahte in deželnih magnatov naših, sem se jih vendar redko kedaj vdeleževal, — se vè, da brez vsega vpliva ni ostal, marveč veliko je veljal tudi tū perst, ki mi ga je moja ranjca, za me jako skerbna mati veči del pred mojim odhodom resno povzdignila, češ: „glej kaj delaš, pusti norce na strani!“ — in še takrat, ko sem se jih vdeležil, je bilo le toliko in vkljub vsemu vabljenju ne več, da sem se resno med radovedneži na robu brijarja pahal in gnetel, gledal, pa skerbno opazoval, s kom se ta una in tretja bolj znanih oseb boljarskih verti in pleše ali pa, kako da je ta in una oblečena, v „kambrik“ ali „tabin“, in tudi, kako da je vse to zaferčeno, na okroglo ali na dolgo, po modi stari ali novi? Čudne res misli! Kake nečimerne in smešne opazke pač bloditi utegnejo po glavi še vsega nezvedenega mladenča na svetu! Take opazke pa so mi takrat potrebne bile edino zato, da sem bil kos drugi dan in še nadalje pogovarjati se in vstreči svojima dobrima sestrama — sedaj tudi že v večnosti! — ki ste me o tem, kaj pa da, prevažnem predmetu marsikaj „ad majorem delucidationem“ popraševali. In jaz sem bil vesel, da sem jima tudi v tej reči vstreči mogel; in kako ne? ker ste me kot najmlajega brata silno rade pri sebi imele, pa mi tudi marsikaj v roko spustile, preden sem na strani sedaj tudi ranjcega očeta v kočiji vès pobitega serca v Gorico v solo odderdral. Pri tacih plesih pa mi je nekako dolgočasno čmernost obujalo, nar bolj iz natornega nagiba, dasi tudi še takrat nisem vedil tehtnega „zakaj?“ je bilo, kar sem sicer pri plesavcih še vidil in slišal. Namreč: viditi, kako da se plesavci in plesavke trudijo in mučijo več kakor bi po „dornberskih“ vinogradih kopali in terte osipali, viditi, kako da se je temu in unej vroca kri v lice zasikala, da so bolj kuhanemu raku kot zdravemu človeku podobni; viditi, kako da se njemu in njej pljuča kot nemirni valovi vzdigujejo, kako jima serce kot neporedna ura klopoče in trepeče; in tudi slišati tega in unega vsega spehanega popraševati po pijači in po njej zevati kakor žabe brez luže, čeravno jim ni manjkalo obilno potu in mokrote po obrazu in po vsem životu tako, da jim je bil herbet skoz in skoz premočen. In pa kaj še? Vidil sem jih še vse gorke z vinom in vodo nalivati in hladiti se! Kolik strup da je vse to takim malo previdnim plesavcem in plesavkam, sem komej poznej bolje spoznal, poznej rečem, ko sem že v sedanjem stanu na svoj rojstni dom še zahajal, dokler se mi ni le-tá vseh mojih dražih popolnoma spraznil, in prišel na ptuje. O takem obiskani sem sedel na svoje nekdanje mesto za ognjiščem, po tem in unem nekdanjih plesavcev, po tej in uni mi znanih plesavk popraševal; pa bilo mi je resno rečeno: Umerl je, umerla je že zdavnej! „Magari“ tako ne, kakor da se je s plesom naj bolj ob zdravje in življenje pripravila itd.“ Posebno otožen pa mora biti človek, ako sedaj sam izmed svoje naj bližnje zlahte kot samotni grabec v pušavi to in uno preudarja, se iz nevesele sedanjosti v presrečno preteklost nazaj pomakne in zamakne, ter tem, ki jih je žrelo preklicanega plesa požerlo, tudi koga iz svoje lastne zlahte pristeti mora, ki bi lahko še sedaj zdravi, veseli, serčni, in zadovoljni do visoke starosti živeti zamogli. Ali reveži! kot marterniki plesa so odstopili v večnost, pa brez palmove veje, ki jo vidimo v roci izvoljenih Božjih! — Ali „de

mortuis nil nisi bene.“ Le dobro za človekom govori, po tem ko mu persi več ne dihaajo. Requiescant in pace! Obilne solzice naših molitev naj jim bodo v večno tolažbo! Bolje torej, da vam omenim kaj bolj natanko o še živih plesavcih. Ni davno tega, mi je znan in pobožen rodoljub, spopostovan po vsi vasi, o nekem plesavcu pismeno naznanil, česar sem se bil pozneje sam s svojimi lastnimi očmi prepričal. Čverst, lep in zdrav mladeneč gré na ples. Ne vém, koliko „danc“ da je že splesal; toliko pa jih je, da mu je bilo odveč zadosti. Ves pregret in bolan se vleče klaverno nazaj na svoj dom, in ni drugači, berž berž se mora v posteljo podati. Kmali se mu začne po možganih mešati; bolnik bléde, zmiraj huje in huje mu prihaja. Tudi zdravnik pride. Se vé da skušal in storil je, kar je mogel; ali mladeneč, ki je bil pred plesom čverst kot jelen, zdrav kot riba, pravo veselje svojih staršev in tovaršev, je še vedno dan danes in ostane, kar je: velika žalost in skerb vseh hišnih, revež brez pameti, v nar lepših letih nadložen po vasi lazi, njegoví nekdanji prijatelji se ga pa ogibajo, ali pa ga še kateri podraži in ž njim šale zbija. Oj plesavci in plesavke! pogledjte nesrečnega plesavca, ki vam je živa priča, kako da ples človeka še tako lepega, cvetečega in zdravega ne samo dostikrat ob pljuča pripravi in tedaj pred časom v grob spravi, temuč mu tudi utegne vzeti naj drajši dar Božji, pamet, ki nas od živali loči. Oj očetje in matere! nesrečni ste vi in ojster odgovor vas čaka, ako ste iz števil tistih, ki svoje otroke, hčericice posebno, nalašč okinceati dajo ter jim ne samo pripuščajo, temuč jim celo svetvajo in velevajo podati se na plesišče, da bi se ondi kot teleta iz hleva temu ali unemu na plesu na prodaj ponujale. O marsiktera hčericica, poprej nedolžna kakor vijolice v germi, se je že na plesih hudemu in njegovim sedmeroglaviim sorodnikom v zakon zaročila! Ex fructibus eorum cognoscetis eos! Da, poznamo ga! Oh da bi ga hotli spoznati tudi vsi plesavci in plesavke, vsi očetje in matere in še drugi, in ga večkrat preudarjali, hočem reči: sad, nesrečni sad, nesrečno srečo in revni blagor brijarjev in plesišč! — Pač je velika škoda, da se tudi ravno v tej zadevi pogreša edinost! Potreba bi bilo, kar ravno ples zadeva, za vse, zlasti pa za dušne pastirje tako „imeno vanega pravila, kako se vzajemno deržati zastran plesa.“ ki naj bi pa izhajalo, ne samo iz sv. pisma in iz pisem cerkvenih očetov, ampak tudi od kod drugod, kar bi dušnim pastirjem na prižnici in v spovednici v veliko polajšanje bilo. Tudi bi se po tem tako lahko ne spotikal posed nad sosedom vprašaje večkrat, rekoč: „Gospod! kako je neki temu, pri nas se ples ostro prepoveduje, po družih vaseh pa plešejo, kadar jim v glavo pade? Ali je pri nas drug Bog, kakor pa v teh in unih „komunih“? — Skorej da mora človek pomisliti, kako da bo zvitemu kmetu odgovoril na tako vprašanje, da sam v jamo ne pade. „Unitis viribus.“ kakor povsod, tako tudi tukaj velja. Jož. Mlinarjev.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Po cimbriskem polotoku se še zmiraj kri preлива. Danija še ima Duppelske okope, Alsen, Fridericio, silno uterjene kraje, pa kdo vé, na kaj se še opira? Zakaj s svojimi, 40—50.000 vojaki zoper 100.000 Avstro-Prusijanov — kaj će? Čudno je ravno zato tudi, da se Danija noče z lepo v pogovore podati v prid miru. Govori se sicer zopet naj poslednjiši dobo, da ste jo Anglija in Rusija naklonile k dogovorom, Avstrija in Prusija pa celoto Danii ohraniti in nemško zvezo k ravno temu nagniti besedo dale; zanesljivega pa vendar nič še ni. V vojski Avstrijanci dobro napredujejo; Skanderborg so te dni vzeli Dancem, eni pišejo, da tudi že Aarhus; tudi Prusi so v oblast dobili Nubell in Rackebull, in jelo se je na Duppel streljati. V dogovorih, pravijo, bote veliki vladi tirjali samo toliko, da

bo Šlesvik-Holsteinsko z Danijo v zvezi pod eno krono, sicer bodo čisto sami svoji. — Po Italii vse vresi za boj. Tovarna v Carrigeri blizo Lecce dela revolverje (puške) za častnike; v Neapelnu vlada nakupuje 10.000 mul in silo sukna, v Bolonjo je dospelo veliko vojskine priprave; en del je ondi ostal, drugi se odpravil proti Jakinu in Ferrari. Rovarji po vsih večih mestih očitno govoré, da kralj Viktor se bo mogel odmeniti v hruš, ako noče, da bodo brez njega in zoper njega delali. Ex-diktator sicilski Garibaldi se je bil ponižal kralju Viktor-Emanuelu roko k spravi ponuditi, pisal mu je, da hoče vse preteklo pozabiti, ter širokopersno zaterdil, da je še zmiraj njegovo glasilo: Viktor Emanuel na Kapitolu! Te besede so menda Emanvela do serca ganile. Vendar pa pravijo, da se velika roparja nista mogla zediniti zastran Benedk itd., ker generalu Cialdinu Garibaldove osnove niso bile všeč. Zavoljo tega so se ogerski in drugi rovarji, ki so v Torinu čakali, na vse vetrove razkropili. Če so pa gospodje tatovi v svet res ravno to raztrosili, kar so med seboj doznali, bi bilo vendar še morebiti vprašati, Garibaldi je Kozjek ali Kaprero zapustil in se ne vé, kam je zginil. Njegov sin Menoto je bil te dni v Torinu in nabral je 500 ljudi za neko daljno početje. Časnik Italie v Torinu hoče vediti, da je portugalski kralj Sardinu ponudil 10.000 vojakov, ako bi Avstrija Italijo provocirala ali na boj dražila. (Ohó!) — Med tem takim pa zmiraj cepajo nasprotniki sv. Cerkve. Umerl je senator Pietri, eden tistih ki so pricaovali od smerti Pija IX resenje rimskega vprašanja; — eden tistih, ki so imenovali reč papeževu zgubljeno reč. Pij IX pa je v Rimu na svojem prestolu, ljubljen od svojega vernega podložništva, zdrav in miren, ako ravno so ga tjegovi nasprotniki že stokrat bolnega oznanovali, in mu smert prerokovali, in ravno undan ga zopet mertvega razglašali. Menijo pa umni mozje, da Pij IX bode pred svojo smertjo še zmago obhajal. — Belgijski kralj Leopold se je podal v London, ondi za Danijo posredovat. — Maksimilijan II, parski kralj, še le 53 let star, je 10. t. m. po kratki bolezni umerl. Naslednik mu je sin Ludovik II, rojen 25. vel. serp. 1845. — Virtemberski kralj je bolan. — Prihodnji mexikanski cesar nadvojvoda Maksimilijan s svojo soprogo je popotval skoz Pariz v London; kmali pa se poverne v Miramar, kjer bo mexikansko poslanstvo zaslišal in dokončno izrekel, da krono sprejme. Pravijo, da ob tem času utegneta priti v Terst se poslovit Nji veličanstvi cesar Francišk Jožef in cesarica Elizabeta. Parnik „Novara“ ima neki peljati novega cesarja v Mexiko, ki pa do mal. travna ne bo napravljen.

V Rimu je bil 1. t. m. v Vatikanu v prčo Pija IX veliki zbor, v katerem so preiskovali čudeže, kateri so naznanjeni, da bi se med blažene pristela častita sestra Marijeta Marija Alakok, redovnica Salezijanka in slavna razširjavka bratovšine Jezusovega presv. Serca.

Lesniki, jabelka in lesnika.

„Osservatore di Milano“ piše 20. u. m.: Neki mizar našega mesta je bil dober katoličan, prav vesel in zdrav. Tri leta pa je, kar se je poprotestantil in sina in hčere v krivo vero spravil, in nekako tri leta ga zdelujejo nar hujši bolečine neznane lastnije v želodcu, ki ga zadržujejo v delu in napadajo vsaki tretji dan. — V bolnišnici neo-zdravljivih v Neapelnu pred malo dnevi nekega bolnika velika žalost obhaja in prosi za spovednika. Ko pa spovednik pride, ga zgrabi toliko kesanje in bolečina serca, da se hoče nar hujšega greha, ki ga teži, očitno spovedati. Vse nasprotvanje nič ne pomaga; spokornik pravi, da mora britkosti umreti, ako bi tega ne mogel opraviti. Nato pravi: „Zdaj tedaj, vedite vsi, da jest sem eden tistih osem tolovajev, ki smo skamni in berlizganjem spremljali dobrega kardinala nopolitanskega takrat, ko so ga v pregnanstvo

gnali. Moji tovarši so vsi umerli žalostne smerti. Jest sem še ostal, in zdaj umirom za susico (jetiko) v bolnišnici!" Pri teh besedah jok zažene, kateri mu glas zadušil. K solzam nesrečnega so se družile solze spovednika in pričujočih. ... Pregarjenci, sovražniki in obrekovavci duhovstva si utegnejo to pretresljivo dogodbo v spominu ohraniti. — Pariški dopisnik v „Arm.“ meni, da Leopold, belgijski kralj, se je edino zato podal v London, da bi napravil zvezo med Parizom in Londonom, in pa najprej v korist svojega kraljestva, Belgije, in potlej v prid svobode. — Rimski dopisevavec v angleških „Times-ah“ se čudi in tarna, da angleške protestantske gospé, ki v Rimu prebivajo, se vdeležujejo počesevanj, ki jih prebivavstvo in tujei iz vsih dežel skazujejo svetemu Očetu, kadar koli grejo po potih ali okrožju večnega mesta. „Armonia“ pa pravi: Mi pa moramo le hvaliti obnašanje teh gospé. To spričuje, kako vredno naš sveti Oče namestuje tu na zemlji Jezusa Kristusa, tudi pred obličjem tistih, ki so še zunaj svetega ovčnjaka. To spričuje, kako hudobni so laški rovarji, ki se bojujejo zoper duhovno in časno veljavo tega Pija IX, ki ve ljubezen in spoštovanje pri samih svojih sovražnikih pridobiti si, kakor kralj in kakor papež. To priča poslednjič, kako velika je dolžnost, ki jo imamo katoličani, ljubiti, častiti, podpirati preslavnega poglavarja naše svete vere, ki si še protestantske osebe v čast štejejo, ga očitno častiti in spoštovati. — Na Angleškem katoliška vera dan na dan napredva. Liverpoolski mestni svet je enoglasno privolil po 300 šterlinov na leto katoliškemu duhovnu za jetnišnice... 7. sveč. nova stoljnica v Plimavtu ni mogla obseči vsih vernikov, ko jim je kanonik Parsej Marsfield, vernivši se iz Rima, razlagal obširno lepoto večnega mesta, popisoval navdušenost, s katero pravo rimsko ljudstvo o vsaki priliki sprejema papeža kralja in s tem toliko očitniši naznanujejo, kako zaničljivo je izdajavstvo tistih malo sovražnikov sv. Cerkve, ki se vedejo kakor bi bili vse rimsko ljudstvo. — V stolnobelograjski stolnici na Ogerskem se je lansko leto 56 protestantev povernilo v naročje sv. matere katoliške Cerkve. — V Croydon-u na Angleškem je bila 10. t. m. zopet nova katoliška cerkev posvečena. — Minister za božjo čast nove Italije Pisanelli je konfisciral 4000 mašnih zalog ali stiftung v Loreti v državno korist. Kapitel te svete hišice (Santa casa) pa je vstanovil, da se svete mase vendar morajo le opravljati.

Turska vlada misli 5000 Čerkesov v Palestini med Karmelom in Gazo naseliti, kakor piše „Hlas.“ Bojé se pa, da ti Čerkesi bodo drugi Beduini, ki bodo romarje nadlegali in ropali.

Ljubljanski deželni zbor ima zdaj veliko z bolnišnico opraviti. V 7. seji je bil z večino glasov sprejet predlog deželnega odbora, da vodja v bolnišnici naj bo vselej „doktor zdravilstva in ranocelstva.“ Odbor za pretresovanje nasvetvanega novega hišnega reda v bolnišnici, kakor se sliši, je sklenil, predloženi red deželnega odbora čisto prenarediti, in sicer tako, da se bodo najprevo splošnje ravnila osnovala in tem primérno se bo potlej sestavil hišni red. — 14. t. m. je bila deželnemu zboru predložena ponudba g. Jož. Gregorič-a, kateri je pripravljen oskerbovanje v bolnišnici prevzeti z ravno tistimi zavezami kakor usmiljene sestre, pa po pet odstotkov bolj kup. „Danica“ v poslednjem listu je omenila skerbi tudi za moralni red ali dušni prid bolnikov in razodela svojo misel, da v tej reči je gotovo nar boljše, da bi usmiljene sestre v bolnišnici ostale; nadaljne razprave o tej zadevi bodo pokazale, koliko cene gg. zastopniki stavijo zraven telesnega tudi na dušni blagor bolnikov. Vsi dobri Ljubljancje želé, da bi usmiljene sestre v bolnišnici ostale in torej tudi, da naj bi se taki hišni red napravil, ki bi se

zlagal z redovnimi pravili usmiljenih sester, in pa s pogodbo, ki so jo takrat storile z deželno vlado, ko so bolnišnico sprejele. O tem je tudi zadnjič Danica govorila in ne o tem, kaj da se to dobo v bolnišnici godi, kakor je bilo viditi, da so „Novice“ razumele.

Iz Celovca se sliši, da je bilo že vse po volji zastran slov. časnika, zdaj pa tiskar kazi, ker se boji zavoljo pogostih tiskarskih pravd tiskanje prevzeti. Namerjajo pa vstanoviti lastno slovensko tiskarno in tako odpraviti ta za-deržek.

Iz Pariza v Torin najposlednjič bolj miren veter vleče in govori se zopet od zmanjševne vojne, od preklica v tovarnah, da ni treba naročenega orožja nadalje delati.

Sardinska vlada je zunanjim vladam zanesljivo in slovesno zaterdila, da ne misli Benedk napasti. Po Garibaldju po vsi Italii tenko vohajo, pa ga za njim ni ne duha ne sluha in tudi za njegovim sinom ne (?).

Gospod ameriški misijonar Hmelček piše iz Šestera v altonski škofii da tudi ondotni škofijski tajnik g. Jansen je zdaj v Evropi in še zlasti českih in poljskih duhovnov za altonsko škofijo. Iz tega lista v „Hlasu“ se vidi, da je veliko českih duhovnov v Ameriki.

Sveti Jožef.

K Tebi v večno očetnjavo
Se, svet' Jožef, dans ozrem.
Ter prepevam Tvojo slavo,
Ti preserčno čast dajem. —
O prečisti, sveti ženin
Matere brez madeža!
Oskerbnik in varih Njenin
Si izvoljen od Boga.

Bodi serčno mi pozdravljen!
Čast in slava naj doni
Tebi, ki si bil postavljen
Zavolj zalih čednosti
Bojém' Sinu za rednika
In Marij za ženina; —
O prečudna in velika
Zate čast je bila ta!

Ti pa tudi si zaslužil,
Ker si živel tak sveto,
Da Te je Gospod pridružil
Med nebeško družino.
Ker ko limbar svitlobeli
Zmiraj blo Ti je serce.
V skerbeh kot v veselji
Le za Njega bilo je.

Mnoge si prestal britkosti —
Vse 'z ljubezni do Boga,
Preden Te je v kraj sladkosti
On poklical iz sveta.
Sel si z Jezusom v pregnanje,
Varh prezvest si Njemu Ti.
Ko Herodovo maš'vanje
Pokončanje Mu proti.

Ko Ti zadnja ura bije,
Se je serčno zveselil.
V rokah Jezusa, Marije
Dušo srečno izročil.
Tak si šel iz solz doline,
O preljubljeni svetnik!
V pokoj rajske domovine,
Kjer si zvest nam pomočnik!

Bolj kot vsa svetloba solnea
Se Tvoj venec zdaj bliši.
Tvoja duša pa brez konca
Se v Gospodu veseli
Sprosi, o svet' Jožef, srečno
Zadnjo uro tudi nam,
Da s Teboj se enkrat večno
Veselili bomo tam! —

Fr. Silvester.

Dobrotni darovi.

Za g. Riharjevi spominek. G. fajm. Jož. Pretnar
1 gld.; — g. fajm. J. Varl 1 gld.; — g. pr. J. M. 2 gld.

Za misijon g. Pirca. G. dr. L. V. 2 gld.; — M.
M. 15 gld.

Za afrikanski misijon. Fr. A. 3 gld.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. Jern. R. v R.: Zastran 2 listov smo odpravnistvu naročili.
— G. dek. A. Z. v R.: Je že po pošti poslano. — G. B. v C.: Lepa
hvala za dopis, pa za to pot je prepozno. — G. dek. K. na P.:
Bukve in odgovor zastran družih reči poslali po pošti. — G. F. v
G.: Ne zamirite, — vaša volja se ni mogla zgoditi, ker bilo je že
skorej vse in čisto dodelano.